

ZESPÓŁ SZKÓŁ
im. MACIEJA RATAJA W RESZLU

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

2013-2017

RESZEL 2013

Podstawa prawna:

- Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. (Dz. U. Nr 95, poz. 425).
- Ustawa z dnia 26 X 1982 r. O postępowaniu w sprawie nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109).
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. uwzględniająca nowelizację z dnia 12 września 1996 r.
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z 24 kwietnia 1997 r.
- Ustawa z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485)
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 r.
- Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 09 listopada 1995 r.
- Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1487).

Szkolny Program Profilaktyki jest zgodny ze: Statutem Szkoły, Szkolnym Programem Wychowawczym.

I Założenia programu

Mając świadomość licznych zagrożeń, czekających na młodego człowieka w otaczającej nas rzeczywistości, stworzyliśmy Szkolny Program Profilaktyki.

Program jest spójny z obowiązującymi normami, regulaminami i zwyczajami szkolnymi oraz Programem Wychowawczym Szkoły. Zamieszczone w nim cele i zadania opracowaliśmy na podstawie diagnozy środowiska szkolnego, rodzinnego i społecznego. Są one dostosowane do wieku uczniów, ich potrzeb rozwojowych i możliwości szkoły.

Przez profilaktykę rozumiemy chronienie ucznia przed zagrożeniami i reagowanie na pojawiające się zagrożenia. Jej celem jest ochrona wychowanka przed podejmowaniem zachowań hamujących lub niszczących rozwój, określanych jako zachowania ryzykowne.

II Realizacja programu

Działania planowane w programie podejmiemy na zajęciach lekcyjnych, podczas akcji profilaktycznych (konkursy, gazetki) oraz w trakcie realizacji programów profilaktycznych.

Realizatorzy działań profilaktycznych będą przestrzegali podstawowych wymogów skutecznej profilaktyki tj. przekazywane informacje będą rzetelne, rzeczowe i będą uwzględniały poziom już posiadanej wiedzy odbiorcy.

Na zajęciach należy zapewnić uczestnikom bezpieczeństwo, uwzględniać ich system wartości i stopień wrażliwości, szanować godność, chronić prywatność. Wiedząc o tym, że skuteczność oddziaływań profilaktycznych skierowanych do młodzieży w znacznym stopniu zależy od możliwości pozyskania i włączenia do nich rodziców, zaplanowaliśmy współpracę z rodzicami w tym zakresie.

Aby wzmocnić oddziaływanie profilaktyczno – wychowawcze szkoła współpracuje z następującymi instytucjami:

- placówkami Kulturalno-Oświatowymi (MOK, Miejska Biblioteka Publiczna) poprzez uczestnictwo w spektaklach teatralnych, udział w konkursach, udział w seansach filmowych.
- Komisją ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

- Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną, Kościołem, GOPS, Sądem, Policją, organizacjami pozarządowymi.

III Zastosowane strategie (metody)

1. Informacyjne: pogadanka, spotkanie ze specjalistami, prezentacja filmu, video, praca w oparciu o tekst.
2. Edukacyjne: realizacja programów profilaktycznych, edukacyjnych, drama, burza mózgów, dyskusja, debata, symulacja różnych sytuacji, gry i zabawy dydaktyczne, uroczystości szkolne.
3. Działania alternatywne: koła zainteresowań, festyny, wycieczki, zajęcia i zawody sportowe itp.
4. Strategie interwencyjne: interwencja w środowisku domowym ucznia, interwencja w środowisku szkolnym ucznia, pomoc psychologiczno – pedagogiczna (specjalista), terapia indywidualna, grupowa, terapia rodzin (specjalista).

IV Charakterystyka okresu rozwojowego

W szkole uczy się młodzież w wieku 16 – 20 lat. Jest to stadium między dzieciństwem a wiekiem dojrzałym. W tym czasie miejsce dziecięcej zależności od rodziców i innych dorosłych zastępuje chęć niezależności i decydowania o sobie. Rozwija się silna potrzeba poparcia i akceptacji ze strony rówieśników. Mówi się, że jest to wyjątkowo niespokojny okres życia. Cechuje go ciągła zmienność nastroju i nieprzewidywalne, często nierozsądne zachowanie.

Okres młodzieńczy to również czas osiągnięcia dojrzałości fizycznej, płciowej i społecznej. Młody człowiek boryka się z takimi problemami, jak: akceptacja własnej dojrzałości, określenie od nowa swoich ról społecznych, poszukiwanie własnej tożsamości. To nie zawsze jest łatwe, dlatego często podejmuje cudze zachowania, poglądy i przekonania.

Okres dorastania może trwać do wieku dwudziestu kilku lat, dopóki młodzi ludzie nie zaczną pełnić dorosłych ról społecznych. Wejście w dorosłość poprzedza wiek młodzieńczy (od 18 lat do 25), w którym najbardziej atrakcyjne jest poczucie otwartości życia. Młodzież w tym czasie wierzy, że może zostać kim zechce ma poczucie, że drogi są otwarte i wszystko jest możliwe.

V Diagnoza zagrożeń

Diagnozy dokonano na podstawie analizy jakościowej i ilościowej dokumentacji pedagogicznej: analizy frekwencji w dziennikach lekcyjnych, analizy frekwencji rodziców na zebraniach, analizy osiągnięć szkolnych uczniów, analizy dokumentacji pedagoga szkolnego. Informacje o sytuacji wychowawczej klas uzyskano na podstawie rozmów z uczniami, rodzicami i nauczycielami, obserwacji zachowani uczniów na uroczystościach szkolnych, na korytarzach w czasie przerw, na boiskach, w drodze do i ze szkoły.

Przeprowadzono następujące badania:

- bieżąca analiza uwag w dziennikach lekcyjnych dotycząca zachowań uczniów,
- ankiety dotyczące zachowań uczniów,
- analiza frekwencji uczniów na zajęciach lekcyjnych .

Dodatkowym źródłem informacji są bieżące rozmowy nauczycieli i wychowawców o frekwencji, ocenach, zachowaniu uczniów w szkole i poza nią.

Analizując zagrożenia wśród uczniów uwzględniliśmy również sytuację społeczno - ekonomiczną rodzin. Młodzież w naszej szkole pochodzi z gmin charakteryzujących się znacznym bezrobociem. Niesie to ze sobą szereg negatywnych konsekwencji odnośnie realizacji podstawowych funkcji rodziny. W związku z tym wyróżniliśmy następujące tło społeczne problemów:

- bezrobocie, bieda, alkoholizm,
- niska samoocena dzieci i ich rodziców (szczególnie po utracie pracy przez rodziców).

Analiza wyników wszystkich metod diagnozujących pozwoliła nam na sformułowania głównych zagrożeń, które powinny być objęte działaniami profilaktycznymi.

Zdiagnozowane problemy występujące w szkole:

- brak motywacji do nauki, niskie potrzeby edukacyjne uczniów,
- opuszczanie zajęć lekcyjnych, spóźnienia i wagary,
- wulgaryzmy jako sposób poniżenia innej osoby i styl bycia,
- duża ilość ocen niedostatecznych,
- przypadki przemocy, zwłaszcza psychicznej (wysmiewanie, odtrącanie, wykluczanie z grupy),

- zagrożenia uzależnieniami: grami komputerowymi, kontaktami w sieci,
- uleganie nałogowi palenia papierosów,
- picie alkoholu sposobem na spędzanie czasu wolnego,
- bezkrytyczny odbiór wzorców zachowań i reklam prezentowanych w mediach,
- notoryczne uzależnienie od telefonów komórkowych,
- wykorzystywanie internetu jako środka agresji i przemocy psychicznej,
- zakłócanie przebiegu lekcji,
- próby deprecjonowania rówieśników.

Wyróżniliśmy następujące **czynniki ryzyka** związane z zachowaniem ucznia: brak osiągnięć szkolnych skutkujący absencją na zajęciach, kryzysy rozwojowe mogące mieć wpływ na realizowanie obowiązku szkolnego, brak umiejętności rozwiązywania problemów życiowych, co może prowadzić do agresji, niska samoocena, brak wiary we własne siły, słabo rozwinięte umiejętności interpersonalne i społeczne, nieumiejętność radzenia sobie z napięciami, stresem, bezkrytyczny stosunek do mediów.

Czynniki ryzyka związane z rodziną ucznia: niezaspokajanie podstawowych potrzeb psychicznych przez rodziców - miłości, bezpieczeństwa, akceptacji; powoduje większą podatność dziecka na różne zagrożenia, niski poziom wykształcenia i statusu materialnego rodziców może być przyczyną niepodejmowania przez uczniów działań dydaktycznych i społecznych, zbyt wysokie wymagania wobec dziecka mogą być przyczyną nieobecności na zajęciach, patologie społeczne w rodzinach, negatywne wzorce postępowania, bezradność rodziców, alkoholizm, brak pozytywnych wzorów w środowisku, małe zainteresowanie dziećmi, brak autorytetów, agresywny i niekonsekwentny styl wychowania (przemoc w domu, akceptacja wulgarności), niski poziom wykształcenia rodziców, ubogie kulturowo otoczenie.

Czynniki ryzyka związane ze szkołą: stres wywołany pisaniem sprawdzianów, klasówek, odpowiedziami ustnymi.

Wyróżniliśmy następujące **czynniki chroniące** młodzież przed zagrożeniami: silna więź z rodzicami, dobre relacje z nauczycielami, praktyki religijne, zakorzenienie w tradycjach, możliwość realizacji zainteresowań, stwarzanie możliwości odnoszenia sukcesów, wysoka samoocena, poszanowanie norm, wartości, autorytetów, stwarzanie uczniom możliwości przynależenia do pozytywnych grup rówieśniczych w szkole i poza nią, wspomaganie rodziców w ich roli.

VI Cele programu

Pragniemy, by nasi uczniowie umieli znaleźć swoje miejsce w rodzinie i społeczeństwie, potrafili współpracować z innymi, wszechstronnie się rozwijali i stawali się ludźmi kulturalnymi, tolerancyjnymi, odpowiedzialnymi, szanującymi tradycję oraz wartości ogólnoludzkie.

1. Cele szczegółowe programu:

- 1) Diagnozowanie środowiska szkolnego i rodzinnego ucznia.
- 2) Profilaktyka uzależnień.
- 3) Zapobieganie i przeciwdziałanie cyberprzemocy.
- 4) Profilaktyka pracy z klasą.
- 5) Profilaktyka pracy z uczniem.
- 6) Bezpieczeństwo w szkole.
- 7) Nauczyciel jako urzędnik państwowy.
- 8) Współpraca z rodzicami.
- 9) Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz szkoły i rodziny.

2. Spodziewane efekty:

Uczniowie:

- radzą sobie ze stresem,
- budują pozytywny obraz swojej osoby,
- dokonują wyborów, stają się bardziej samodzielni,
- potrafią oprzeć się wpływom i bronią swojego zdania, radzą sobie w sytuacjach zetknięcia się z uzależnieniem, reklamą,
- rozwiązują problemy bez używania wulgaryzmów, przemocy,
- sami promują zdrowy styl życia w środowisku,
- zdobywają wiedzę dotyczącą zdrowia psychicznego, społecznego, fizycznego i duchowego,
- starają się właściwie zorganizować naukę i wykorzystać czas wolny dla pełnego rozwoju,
- pogłębiają wiedzę na temat uzależnień i ich skutków,

- potrafią zachować się kulturalnie w szkole, na ulicy, w kinie, na stołówce itd.,
- zdobywają umiejętność efektywnej komunikacji,
- stawiają sobie cele i dążą do ich realizacji.

Nauczyciele:

- stanowią osobisty przykład (autorytet) dla uczniów,
- potrafią rozpoznać niepokojące sygnały (wczesne objawy uzależnienia, rozpoznanie przemocy domowej),
- podejmują współpracę z rodzicami, pedagogiem, środowiskiem, instytucjami wspierającymi szkołę w pracy wychowawczej,
- stwarzają uczniom możliwości pozytywnego zaistnienia w życiu klasy, szkoły, środowiska,
- stwarzają uczniom możliwości odnoszenia sukcesu, ponoszenia odpowiedzialności.

Rodzice:

- mogą oczekiwać na wsparcie i pomoc nauczycieli, pedagoga w procesie wychowania dzieci,
- są poinformowani o możliwości specjalistycznej pomocy,
- poznają motywy patologicznych zachowań dzieci np. używania przemocy, sięgania po środki uzależniające,
- mają możliwość doskonalenia umiejętności wychowawczych, podejmują współpracę ze szkołą.

PLAN DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH 2013-2017

CELE	ZADANIA DO REALIZACJI	REALIZATORZY	TERMINY
I Diagnozowanie środowiska szkolnego i rodzinnego ucznia	1. Analiza dokumentacji ucznia (opinie, orzeczenia PPP).	Pedagog	IX – X
	2. Przeprowadzanie ankiet i analizowanie ich wyników.	wychowawcy pedagog	IX – X
	3. Sporządzanie listy uczniów wymagających pomocy.	pedagog i wychowawcy	IX – X
	4. Obserwowanie zachowań uczniów na lekcjach i przerwach.	nauczyciele i nauczyciele dyżurujący	cały rok
	5. Rozmowy z uczniami, wywiady z rodzicami.	pedagog wychowawcy	cały rok
II Profilaktyka uzależnień	1. Udział młodzieży w spektaklach profilaktycznych.	pedagog, UG	cały rok
	2. Programy profilaktyczne: HIV/AIDS, wykrywanie raka piersi, zaburzenia na tle pokarmowym – anoreksja, bulimia.	pielęgniarka szkolna	
	3. Prawne skutki nadużywania alkoholu, prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwym, naruszenia godności innych osób, złamanie praw nietykalności osobistej osób trzecich.	komenda policji	
	4. Diagnoza zagrożeń związanych z “dopalaczami”.	pielęgniarka szkolna	

	5. Nikotynizm – skutki zdrowotne i ekonomiczne palenia papierosów.	pielęgniarka wychowawcy pedagog	
	6. Przekazywanie informacji o zagrożeniach związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i mechanizmem uzależnienia	specjaliści	
	7. Kontrolowanie przestrzegania norm społecznych przez uczniów.	wychowawca	
	8. Systematyczna kontrola uwag w dzienniku dotycząca uczniów.	wychowawca	
	9. Konsekwentne stopniowanie działań wobec ucznia jako następstwo wpisów dotyczących zachowania uczniów na lekcjach.	wychowawca	
	10. Eliminowanie wulgaryzmów.	nauczyciele	
	11. Rozwijanie współodpowiedzialności za mienie wspólne.	nauczyciele	
	12. Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu.	nauczyciele w-f	
	13. Uświadamianie uczniom ich praw i konsekwencji nieodpowiedzialnych zachowań oraz łamania prawa.	komenda policji	
III Zapobieganie i przeciwdzia-	1. Formy szkodliwych działań związanych z wykorzystaniem Internetu.	nauczyciele informatyki	cały rok

łanie cyberprzemocy	2. Pogadanki uświadamiające brak anonimowości związanej z internetową wymianą informacji.	nauczyciele informatyki, wychowawca	
	3. Konsekwencje prawne nieodpowiedzialnych zachowań w sieci informatycznej.	komenda policji	
	4. Telefon komórkowy nie tylko jako środek komunikacji.	nauczyciele informatyki, wychowawca	
IV Profilaktyka pracy z klasą	1. Zapoznanie i przypomnienie uczniom postanowień Statutu Szkoły, Szkolnego Programu Wychowawczego, Szkolonego Programu Profilaktyki.	wychowawca	IX
	2. Zapoznanie uczniów z zasadami oceniania, promowania i klasyfikowania.	nauczyciele przedmiotów	IX
	3. Uświadomienie uczniom klas pierwszych skutków wyboru przedmiotów nauczanych w zakresie rozszerzonym.	wicedyrektor	III
	4. Wychwytywanie klasowych grup ryzyka i uświadamianie uczniom skutków częstych nieobecności w szkole.	wychowawca	cały rok
	5. Konsekwentne rozliczanie nieobecności uczniów na lekcjach i szybkie włączanie rodziców do poprawy sytuacji w tym zakresie.	wychowawca	

	6. Koordynacja pomocy uczniom słabym w ramach 19-tej godziny realizowanej przez nauczycieli.	wychowawca nauczyciele przedmiotów	
	7. Organizacja działań integracyjnych w klasie.	wychowawca	
V Profilaktyka pracy z uczniami	1. Budowanie poczucia odpowiedzialności za swoje postępowanie.	pedagog wychowawca	cały rok
	2. Jak radzić sobie ze stresem i napięciem emocjonalnym?	pedagog wychowawca	
	3. Przyczyny konfliktów i sposoby ich rozwiązywania.	pedagog wychowawca	
	4. Zachowania asertywne.	pedagog	
	5. Jak budować pozytywne relacje z kolegami i nauczycielami?	pedagog wychowawca	
	6. Praca uczniów w: Samorządzie Uczniowskim, radiowęźle, gazecie szkolnej, udział ucznia w organizacji szkolnych uroczystości.	opiekun samorządu uczniowskiego	
	7. Wdrażanie uczniów do świadomej i wartościowej działalności – udziału w akcjach charytatywnych, wolontariacie.	pedagog wychowawca	
	8. Pomoc uczniowi w przewyciężaniu niepowodzeń w nauce.	pedagog wychowawca nauczyciele przedmiotów	
	9.	pedagog wychowawca nauczyciele przedmiotów	
	10. Prowadzenie rozmów o charakterze terapeutycznym i dyscyplinującym.	pedagog	

	11. Organizowanie specjalistycznej pomocy.	pedagog	
VI Bezpieczeństwo w szkole	1. Pełnienie dyżurów przez nauczycieli przed lekcjami i w czasie przerw międzylekcyjnych.	nauczyciele dyżurni	cały rok
	2. Pełnienie dyżurów podczas uroczystości szkolnych.	nauczyciele dyżurni	
	3. Powiadamianie dyrekcji szkoły przez dyżurnego w razie pojawienia się w szkole obcych osób.	dyżurny	
	4. Bieżąca rejestracja sytuacji w szkole przez monitoring elektroniczny. W razie konieczności odtwarzanie i dokumentowanie zaszłych zdarzeń.	pracownik techniczny	
VII Nauczyciel jako urzędnik państwowy	1. Przedstawienie uczniom statusu prawnego zawodu nauczycielskiego.	dyrektor	IX
	2. Wyjaśnienie uczniom prawnych skutków utrudniania pracy nauczyciela.	pedagog	cały rok
	3. Zgłaszanie dyrekcji szkoły sytuacji, w których uczniowie zachowują w sposób niestosowny wobec nauczycieli.	nauczyciele	
VIII Współpraca z rodzicami	1. Zapoznanie rodziców z programem profilaktyki szkoły.	pedagog	IX - X
	2. Budowanie właściwych relacji z rodzicami w celu zwiększenia oddziaływania wychowawczego szkoły.	pedagog wychowawca	cały rok
	3. Utrzymywanie systematycznego kontaktu z rodzicami, udzielanie	pedagog wychowawca	

	porad, wspólne rozwiązywanie problemów.	nauczyciele	
	4. Zapraszanie rodziców do wspólnego organizowania imprez szkolnych.	wychowawca dyrektor	
	5. Angażowanie rodziców do wspólnego, bieżącego rozwiązywania problemów uczniowskich.	pedagog wychowawca dyrektor	
	6. Informowanie rodziców o ogólnej sytuacji wychowawczej w szkole przy okazji wywiadówek.	dyrektor	
IX Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz szkoły i rodziny	1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.	pedagog	cały rok
	2. Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna.	pedagog	
	3. Urząd Miasta i Gminy.	pedagog	
	4. Komenda Policji.	pedagog	
	5. Straż Miejska.	pedagog	
	6. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	pedagog	
	7. Kuratorzy Wydziału Rodzinnego Sądu Rejonowego.	pedagog wychowawcy	
	8. Miejska biblioteka publiczna.	bibliotekarz	
	9. Parafia katolicka.	dyrektor	

Przygotowali: **Fiedorowicz Anna, Krasińska Anna, Artur Palke**